

SPRAWOZDANIE

„Studia Wyborcze”, tom 23, 2017

SPRAWOZDANIE Z OBCHODÓW ŚWIATOWEGO DNIA WYBORÓW, TORUŃ, 2 LUTEGO 2017 ROKU

Z inicjatywy uczestników Światowej Konferencji Organizacji Wyborczych, która odbyła się we wrześniu 2005 roku w Siófok na Węgrzech, pierwszy czwartek lutego każdego roku został ustanowiony Światowym Dniem Wyborów (dalej: „ŚDW”). Termin ten został wybrany z powodu podpisania większości umów międzynarodowych z zakresu wyborów w tym terminie lub około tej daty. Święto to stało się symbolem powszechnego prawa obywateli do udziału w wyborach i zarazem pewną formą kształtowania się demokratycznych praw i wolności obywatelskich. Co roku w ramach jego obchodów w wielu państwach europejskich organizowane są konferencje, seminaria, warsztaty i dyskusje na tematy związane z wyborami, zarówno w aspekcie politologicznym, prawniczym, socjologicznym, jak i ekonomicznym.

Dlatego 2 lutego 2017 roku na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu obchodzony był kolejny Światowy Dzień Wyborów. Organizowany był przez Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze.

W tegorocznych obchodach ŚDW uczestniczyli m.in. przedstawiciele Państwowej Komisji Wyborczej: przewodniczący – Wojciech Hermeliński, zastępca przewodniczącego – Sylwester Marciniak, członkowie: Wiesław Błuś i Janusz Niemcewicz; sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej i Szef Krajowego Biura Wyborczego – Beata Tokaj; komisarze wyborczy: Jolanta Eugenia Górska, Irma Jadwiga Kul, Teresa Rak, Dorota Tyrała, Rafał Malarski, Andrzej Siuchniński, Andrzej Walenta; przedstawiciele środowisk naukowych: prof. dr hab. Andrzej Antoszewski (UWr), prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki (UŁ), prof. dr hab. Andrzej Sokala (UMK), prof. dr hab. Andrzej Szmyt (UG), prof. dr hab. Zbigniew Witkowski (UMK), dr hab. Grzegorz Kryszewski (UB), dr hab. Bartłomiej Michałak (UMK), dr Anna Frydrych-Depka (UMK), dr Tomasz Gąsior (KBW), dr Jarosław Zbieranek (Biuro RPO); dyrektorzy zespołów i Delegatury Krajowego Biura Wyborczego, doktoranci, studenci oraz inne osoby zainteresowane prawem wyborczym.

W 2017 roku obchody Światowego Dnia Wyborów składały się z trzech części: seminarium naukowego, obrad oraz *Wykładu im. Profesora dr. Wacława Komarnickiego*.

Pierwsza część wydarzenia została zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Prawa Wyborczego „Elektor” Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Seminarium nosiło tytuł „Realizacja zasady tajności głosowania w polskim systemie wyborczym”. Uczestnikami byli zaproszeni zarówno praktycy, jak i teoretycy związani z tematyką wyborczą: Alexander Shlyk, dyrektor Departamentu Wyborów w OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, dr Jarosław Zbieranek, ekspert w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, Adam Dyla, dyrektor Delegatury Krajowego Biura Wyborczego we Włocławku, dr Radosław Zych, adiunkt w Katedrze Prawa Rzymskiego, Historii Prawa i Doktryn Polityczno-Prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

Na początek, każdy z gości przedstawił swój punkt widzenia i swoje przemyślenia na temat zasady tajności głosowania w prawie wyborczym. Następnie prelegenci odnosili się do wypowiedzi przedmówców. Na zakończenie, publiczność zgromadzona w sali miała możliwość zadawania pytań, a uczestnicy odpowiadali na poruszone w nich zagadnienia. Całe seminarium moderowane było przez mgr Agatę Pyrżyńską i mgr. Pawła Raźnego z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Drugą częścią wydarzenia było spotkanie przedstawicieli Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego z Radą Programową Centrów Studiów Wyborczych. Spotkaniu przewodniczył prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki, kierownik Centrum Studiów Wyborczych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Do Rady Programowej zostały powołane następujące osoby: prof. dr hab. Andrzej Antoszewski, prof. dr hab. Andrzej Szmyt, prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski, dr hab. Grzegorz Kryseń, dr hab. Bartłomiej Michalak, dr hab. Anna Rakowska-Trela. W skład Rady wchodzi kierownicy Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika – prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki i prof. dr hab. Adam Sokala oraz przedstawiciel Państwowej Komisji Wyborczej – dr Wojciech Kręcisz oraz Szef Krajowego Biura Wyborczego – Beata Tokaj. Dalsza część obrad Rady Programowej Centrum Studiów Wyborczych poświęcona została podsumowaniu działalności i dokonań Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego i Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz omówieniu planów i możliwości ich rozwoju w czasie bieżącej kadencji. Najistotniejsze z nich dotyczyły, między innymi, zdigitalizowania publikacji dotyczących zagadnień wyborczych, które zostały opublikowane w Polsce od 1989 roku, a następnie ich publicznego udostępnienia w Internecie, wykonania reprintów wydawnictw z zakresu prawa

wyborczego z czasów II Rzeczypospolitej oraz wydania w jednej książkowej publikacji wszystkich wygłoszonych dotychczas *Wykładów im. Prof. dr. Wacława Komarnickiego*. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej oraz Szef Krajowego Biura Wyborczego podjęli się wydania tej publikacji. Wszyscy członkowie Rady Programowej zadeklarowali potrzebę dalszej współpracy.

Ostatnią częścią obchodów Światowego Dnia Wyborów był IX *Wykład im. Prof. dr. Wacława Komarnickiego*, wygłoszony przez Profesora dr. hab. Andrzeja Antoszewskiego z Zakładu Systemów Politycznych i Administracji Politycznej Instytutu Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Prelegent wygłosił referat pt. *Kryzys wyborów czy kryzys demokracji liberalnej? W swoim wystąpieniu poruszył kwestie dotyczące demokracji, wyborów, utożsamienia wyborów z pojęciem demokracji (demokracja wyborcza). Takie wprowadzenie stanowiło podstawę do rozpoczęcia dalszych rozważań na temat demokracji liberalnej, która stanowiła trzon wykładu. Prof. Andrzej Antoszewski powtórzył za Fareed Zakarią, że demokracja liberalna oparta jest na założeniu, że istotę rządów ludu tworzą dwa komponenty: komponent wyborczy i konstytucyjny. Pierwszy budowany jest przez rygory gwarantujące pluralizm polityczny, które zapewniają przedstawicielom niezależność od instytucji, są niezależne od elektoratu i rozszerzają odpowiedzialność polityczną przed wyborcami. Drugi komponent składa się z trzech kolejnych komponentów, tj. wolnościowego, antywiększościowego i aksjologicznego. Prelegent stwierdził także, że demokracja przedstawicielska (wybory, element wyborczy) to podstawowa forma sprawowania władzy w koncepcji demokracji liberalnej i zagrożenie tego właśnie elementu wywoła kryzys. Opierając się na przeprowadzonych badaniach, stwierdził ponadto, że obecnie mamy do czynienia ze zjawiskami spadku frekwencji wyborczej, spadku poziomu członkostwa i identyfikacji partyjnej, chwiejności wyborczej. Dowodzi to oddalaniu się partii od społeczeństwa i zaniku funkcji przedstawicielskiej. Wskazał także na młodych wyborców i przywiązywaniu przez nich coraz mniejszej wagi do instytucji wyborów jako metody, dzięki której zyskują możliwość do wyłaniania liderów politycznych i przedstawicieli władzy. Średnia zaufania do partii politycznych w państwach Unii Europejskiej zmniejszyła się na przełomie z 22% w 2006 roku do 15% w roku 2016. Podsumowując referent stwierdził, że model demokracji liberalnej stracił na atrakcyjności, zajmując jednocześnie stanowisko, by wspierać rozwój tego modelu demokracji, nawet w zmienionym kształcie – demokracji postliberalnej. Po wystąpieniu rozpoczęła się żywiołowa i pełna emocji dyskusja nad kształtem demokracji liberalnej i wyborów w Polsce. Na zakończenie ostatniej części Światowego Dnia Wyborów, prof. dr hab. Andrzej Sokala podziękował prelegentowi za wygłoszony referat, gościom za przybycie oraz zaprosił na kolejne obchody 1 lutego 2018 roku*

Światowy Dzień Wyborów 2 lutego 2017 roku zorganizowany na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu należy zaliczyć do przedsięwzięć udanych. Wydarzenie to już po raz kolejny potwierdziło duże zainteresowanie prawem wyborczym, a w tym roku przede wszystkim zasadą tajności głosowania oraz koncepcją demokracji liberalnej. Spotkanie tak przedstawicieli praktyki, jak i różnych dziedzin nauki stanowi istotne forum wymiany wiedzy, doświadczeń i wzajemnych przemyśleń, także na przyszłość. W związku z powyższym, organizowanie Światowego Dnia Wyborów co rok jest w pełni uzasadnione.

Patryk Kowalski